

Tõrva Vallavalitsuse hariduse arengukava

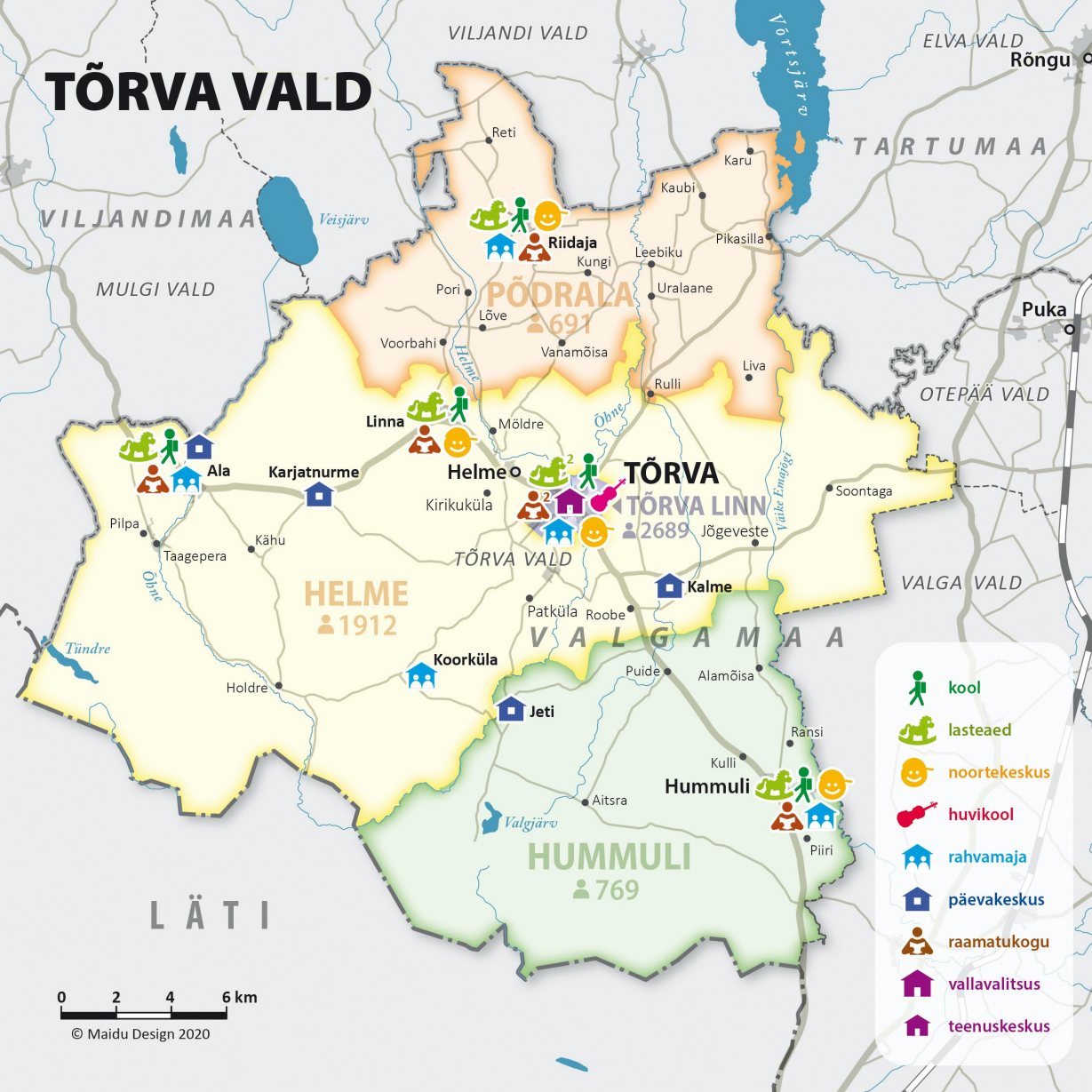
Avakoosolek
23. märts 2022
OÜ Cumulus Consulting

Mida arvestada haridusvaldkonna arengu kavandamisel?

- Riigi hariduspoliitilised suundumused
- Nõudlus teenuste järgi piirkondades
- Vahemaad ja geograafilised eripärad
- Eeldused haridusvaldkonna sisuliseks arenguks
- Kogukondade ootused
- Finantsvaade

Teemad tänaseks

1. Rahvastikuproгноos ja lasteaia- ning koolikohtade vajadus erinevates valla piirkondades
2. Haridusvaldkonna põhinäitajad – laste ja õpilaste arvud, õpilaste liikumine, taristu
3. Haridusvõrgu korrastamise ideed, ettepanekud optimeerimise analüüsist

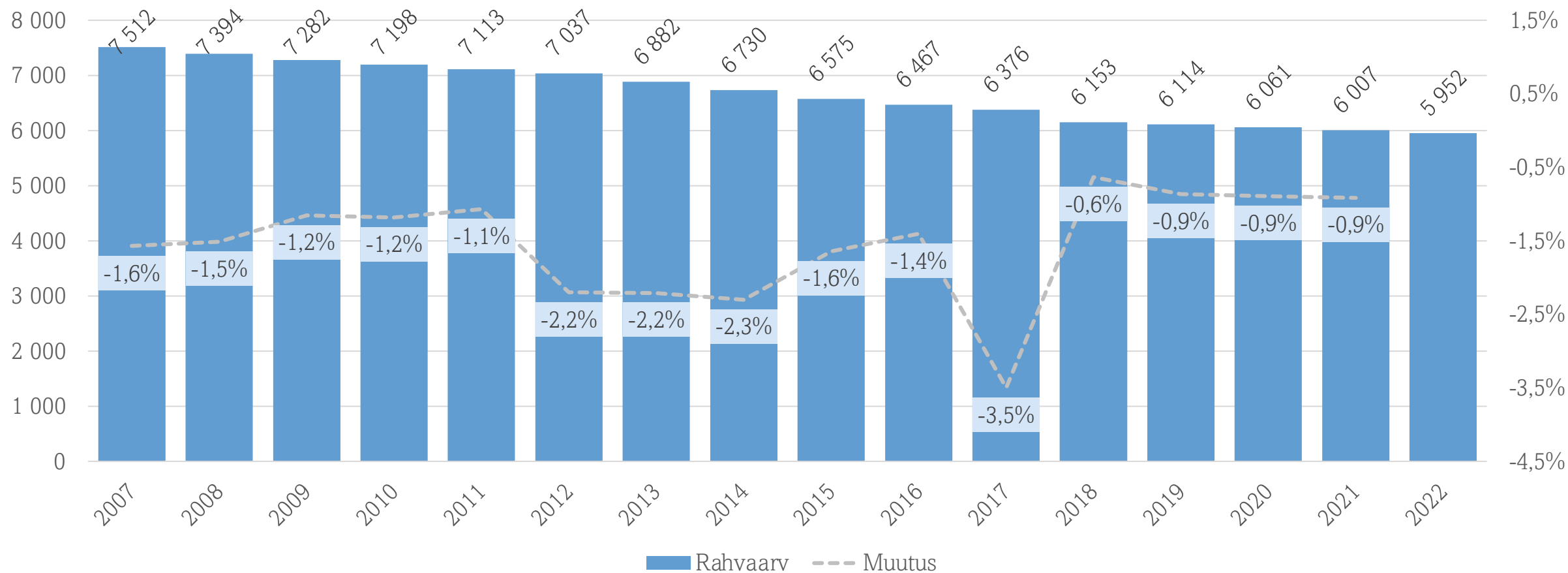

Teenuste kättesaadavus

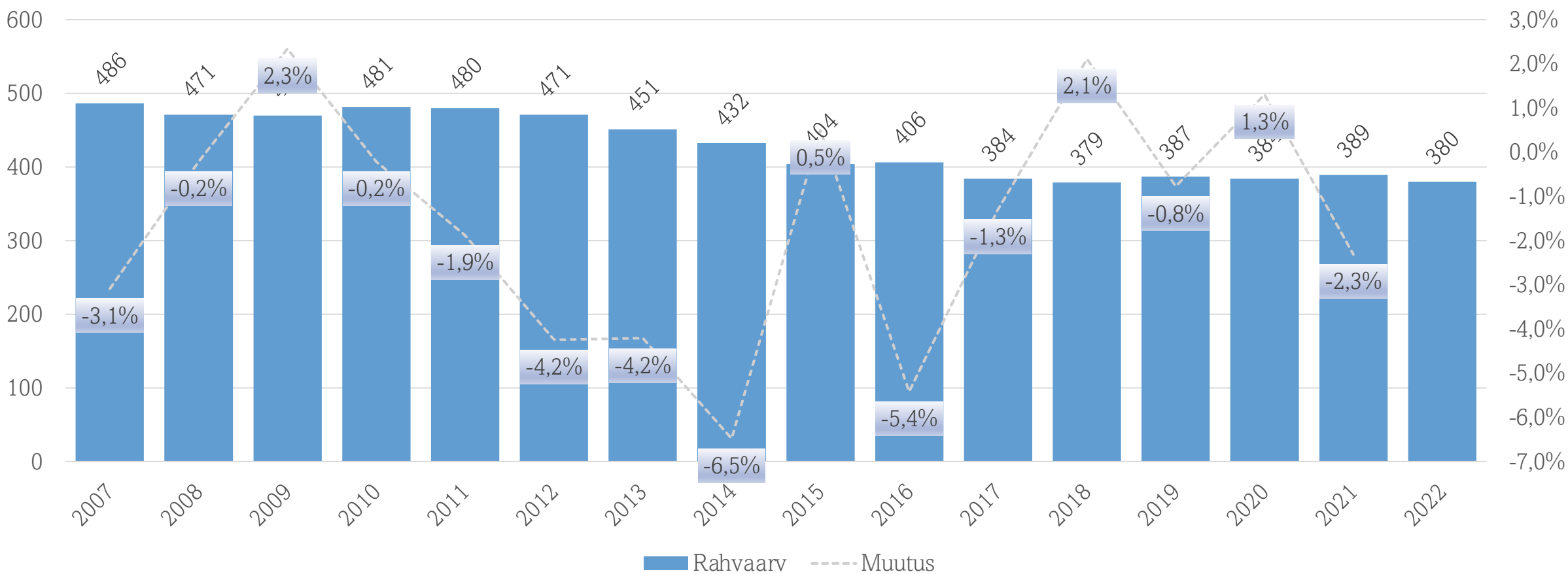
- Tõrva valla puhul selgelt tegemist keskus-tagamaa tüüpi omavalitsusega, kus on üks suurem keskus Tõrva linn.
- Enam kui pool valla rahvastikust elab Tõrva linnas ja selle vahetul tagamaal. Valdav osa valla suurematest asustusüksustest on enam-vähem 15 km raadiuses Tõrvast ning linn on logistiliselt hästi ligipääsetav.
- Tõrvale on lähedal Linna küla ja Koorküla, vastavalt 7 ja 11 km, Riidaja, Hummuli ja Ala jäävad mõnevõrra kaugemale. Sõiduaeg aga ei ületa ühelgi juhul 15 minutit.
- Maakonnakeskus Valga on igast teenustega asulast üle 20 minuti sõita, v.a Hummuli.

Vahemaa (minutit sõiduaega)	Vahemaa (kilomeetrit)						
	Tõrva	Linna	Koorküla	Ala	Hummuli	Riidaja	Valga
	Tõrva	7	11	16	15	13	29
	Linna	8	16	11	22	9	35
	Koorküla	12	18	17	17	23	30
	Ala	13	10	21	31	19	44
	Hummuli	14	21	19	26	28	17
	Riidaja	15	14	25	20	28	42
	Valga	23	30	28	35	15	38

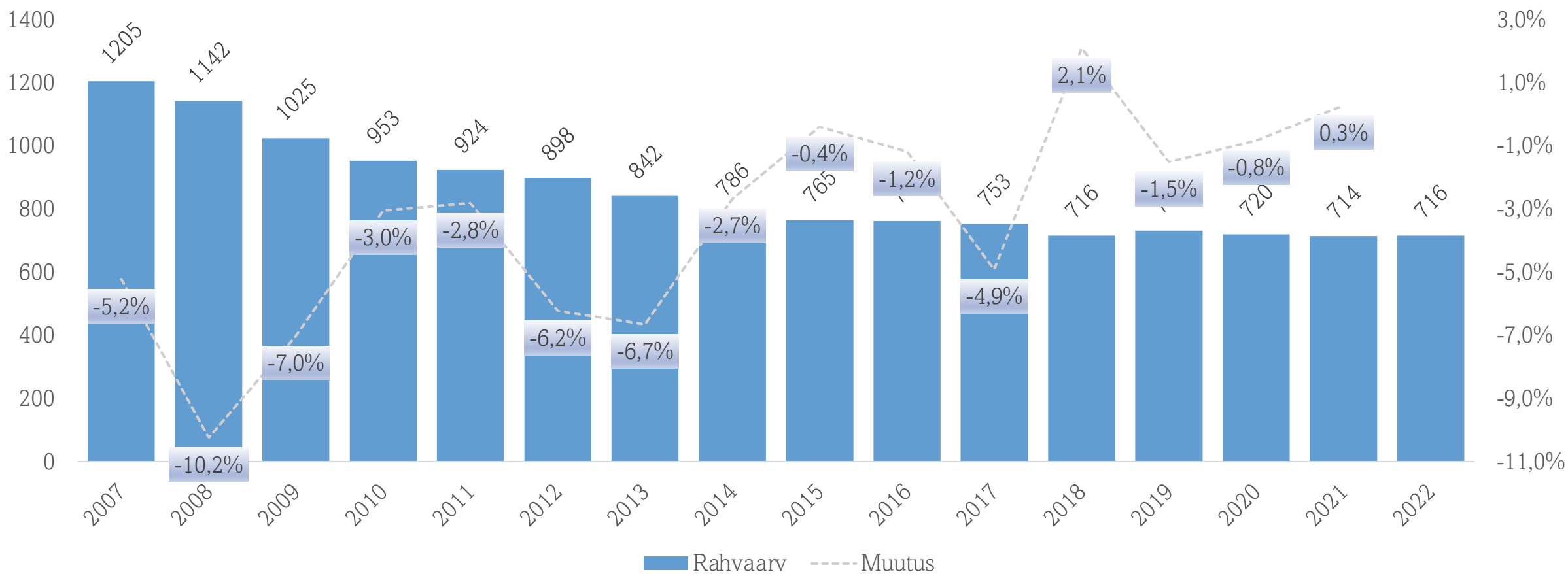
Rahvaarvu muutus vallas 2007-2022

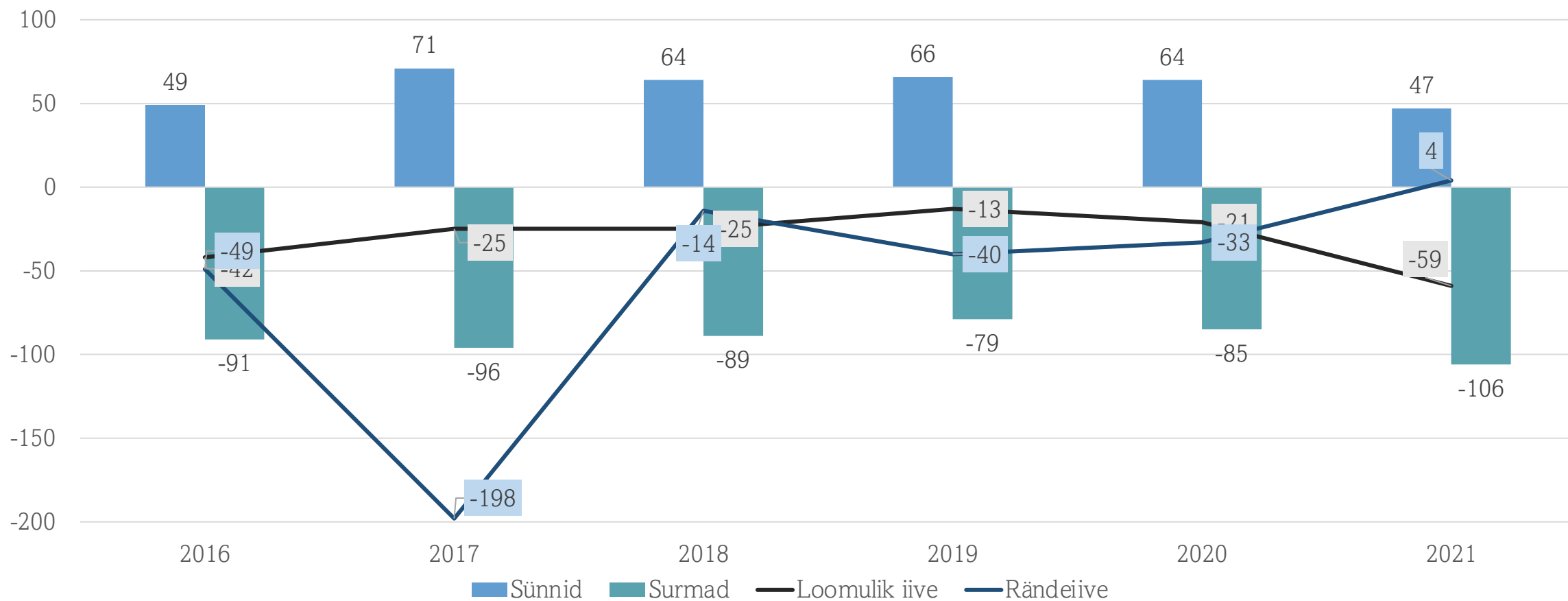
0-6 eluaastat

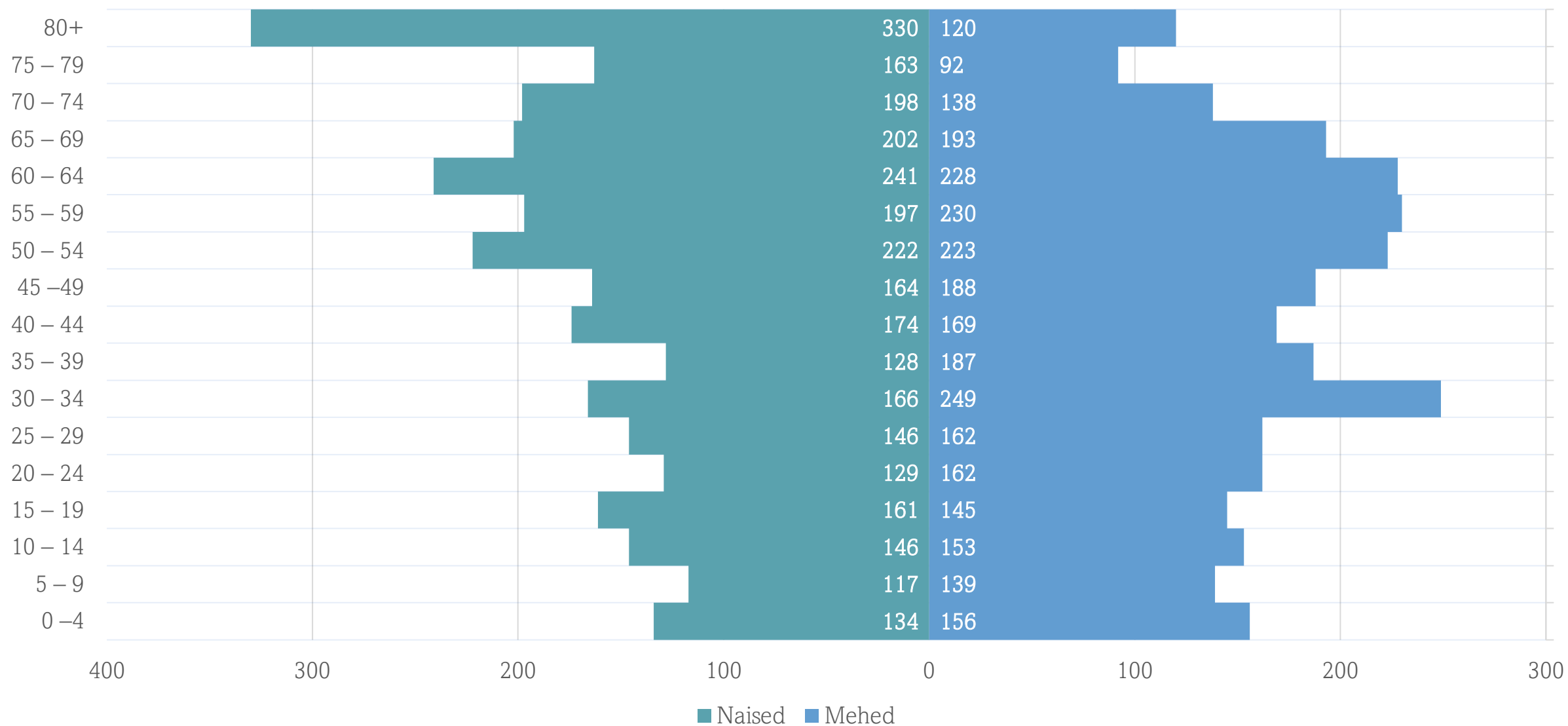
7-18 eluaastat

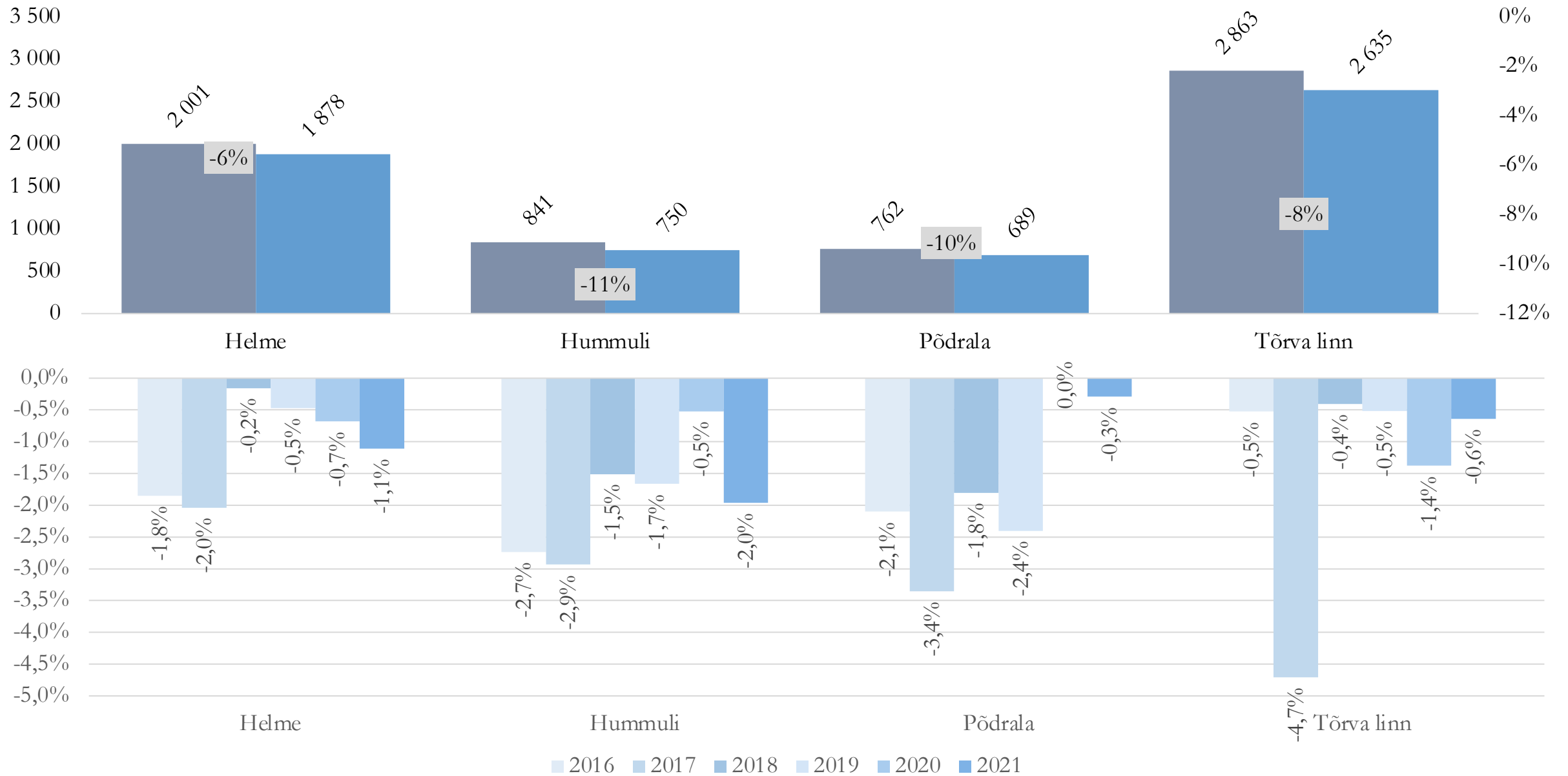
Loomulik- ja rändeiive vallas aastatel 2016-2021

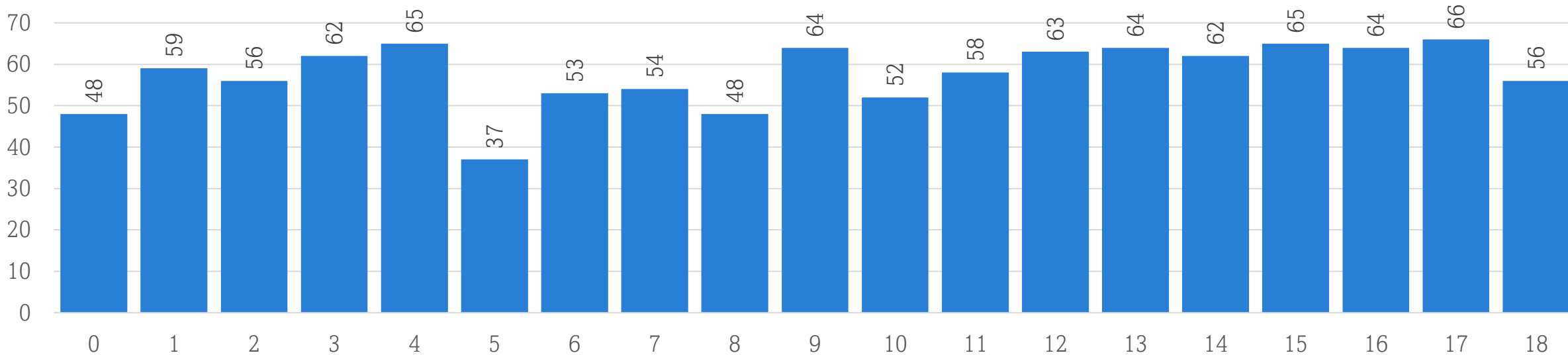
Rahvastiku soo-vanused jaotus Tõrva vallas 1.01.2022

Rahvaarvu muutus piirkondades 2016-2021

Lapsed vanuses 0-18 eluaastat seisuga 1.01.2022

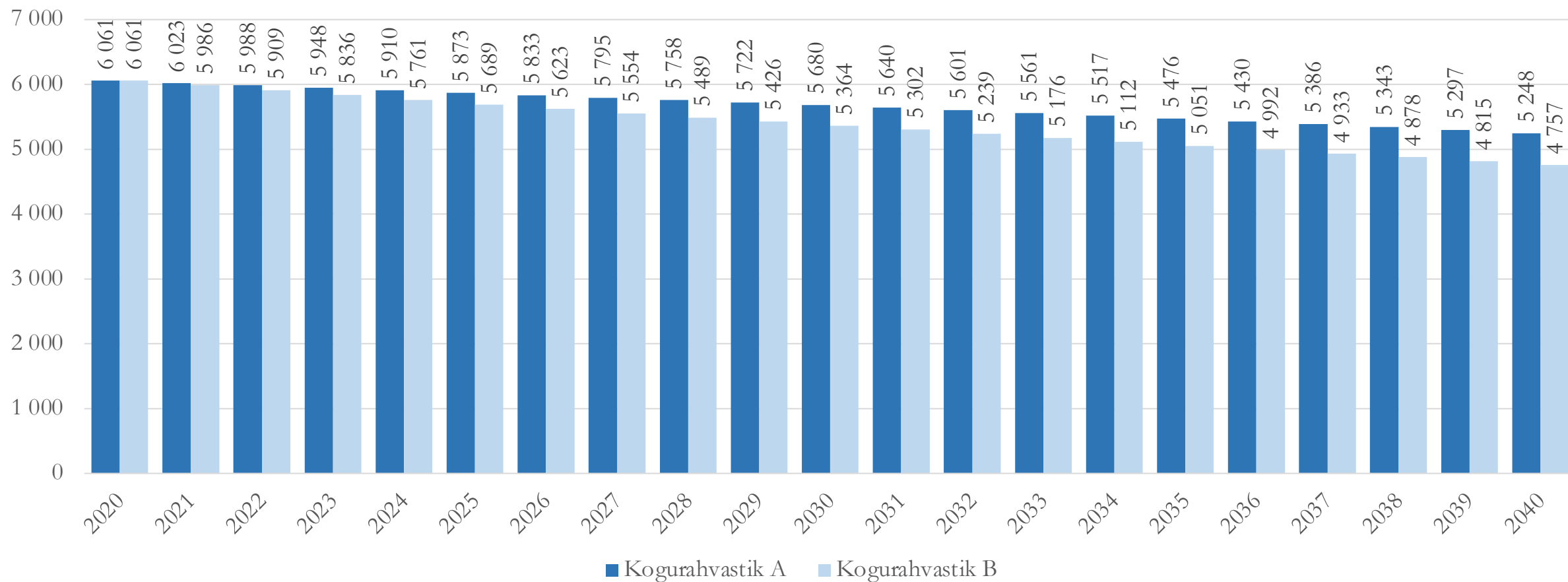

	Tõrva vald	Helme	Hummuli	Põdrala	Tõrva linn
kooli 4-6 aasta pärast	177	56	21	17	83
kooli 3. a. jooksul	155	38	19	16	82
I aste	166	52	18	15	81
II aste	173	41	22	19	91
III aste	191	61	18	20	92
gümnaasium	186	56	30	18	82

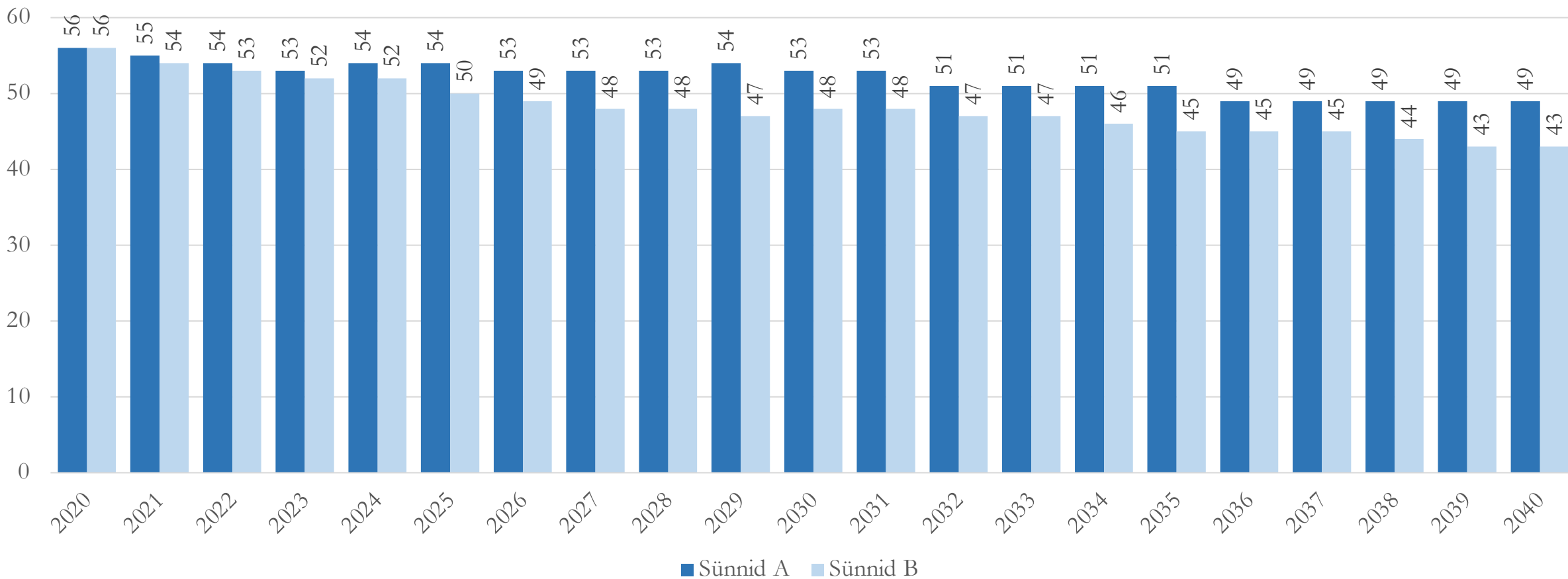
Rahvastikuproгноosi metoodika

- Koostatud 2020.a. rahvastiku alusel
- Neli piirkonda, iga kohta 2 stsenaariumi. Kohort-komponent ehk vanusnihke meetod
- **Baas-stsenaarium** (joonistel A) – sündimuskordaja Helme – 1,75, Hummuli 2,1, Põdrala 1,9, Tõrva linn 1,6; oodatava eluea kasvu ei toimu; rännet ei toimu
- **Rände-stsenaarium** (joonistel B) - sündimuskordaja Helme – 1,75, Hummuli 2,1, Põdrala 1,9, Tõrva linn 1,6; oodatava eluea kasv; väljaränne kõikidest piirkondadest; rändajate põhiosa vanuses 20-39, lapsed vanuses 0-19 ei rända

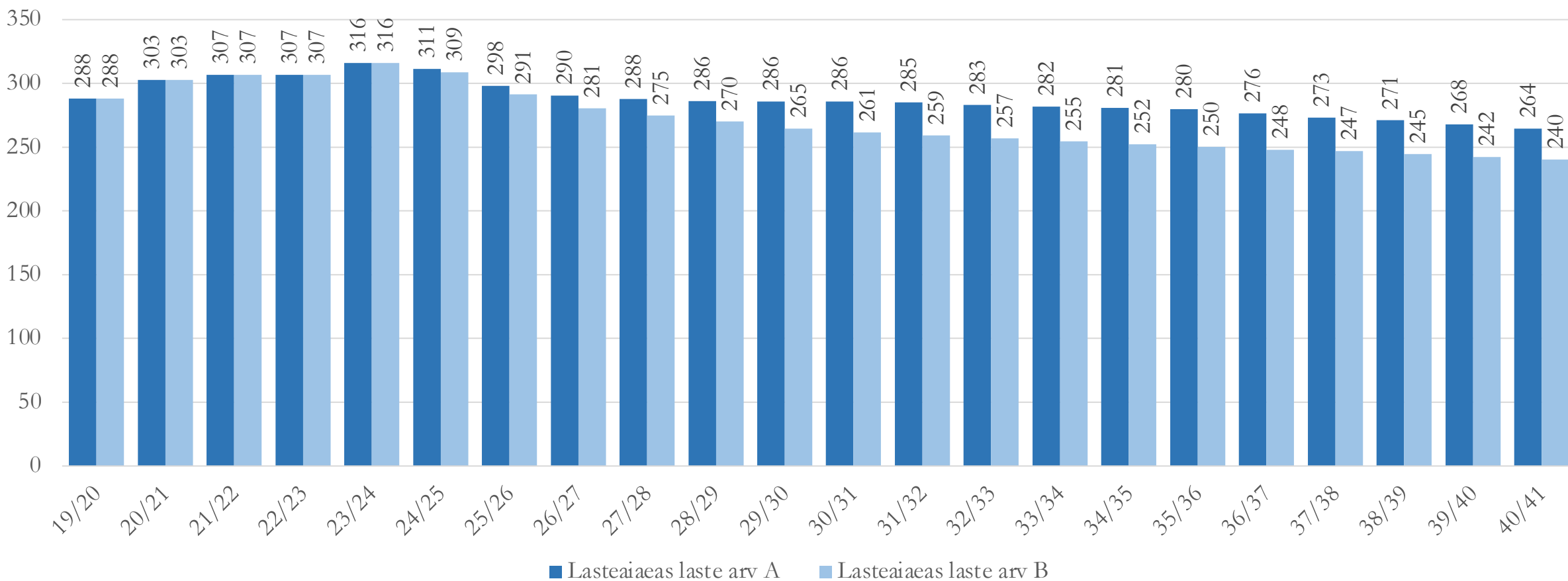
Tõrva vald

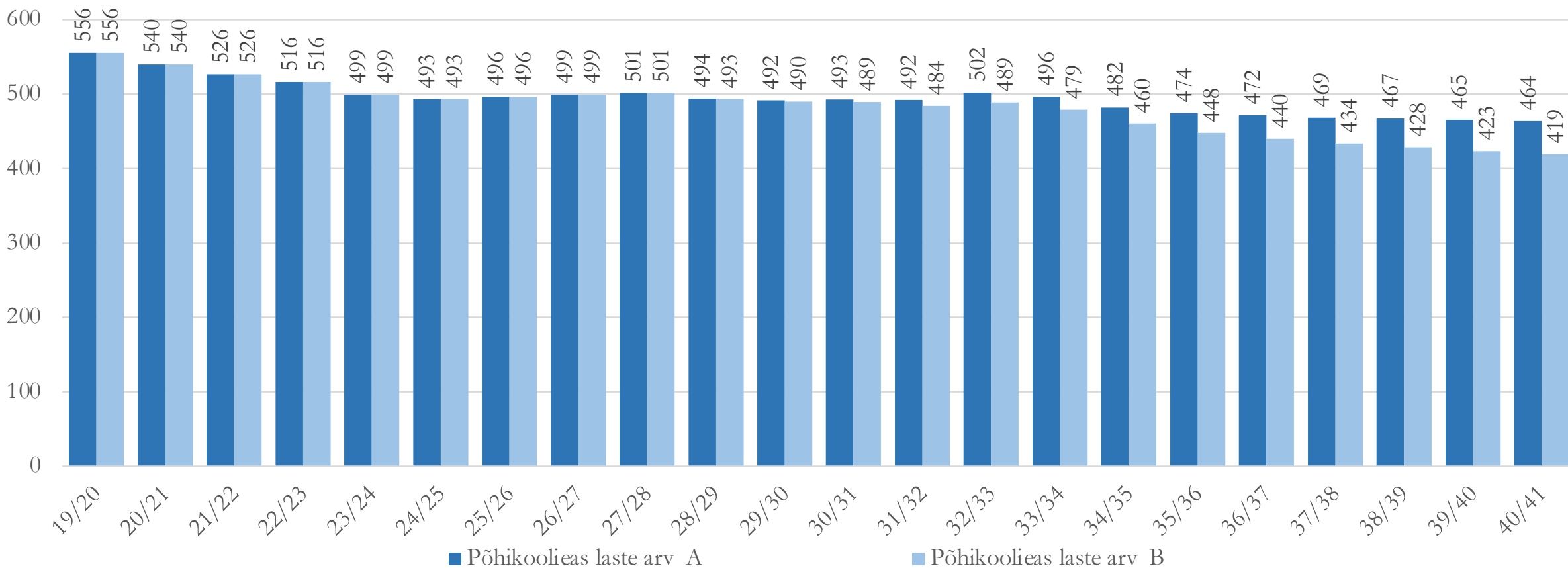
Sündide arv

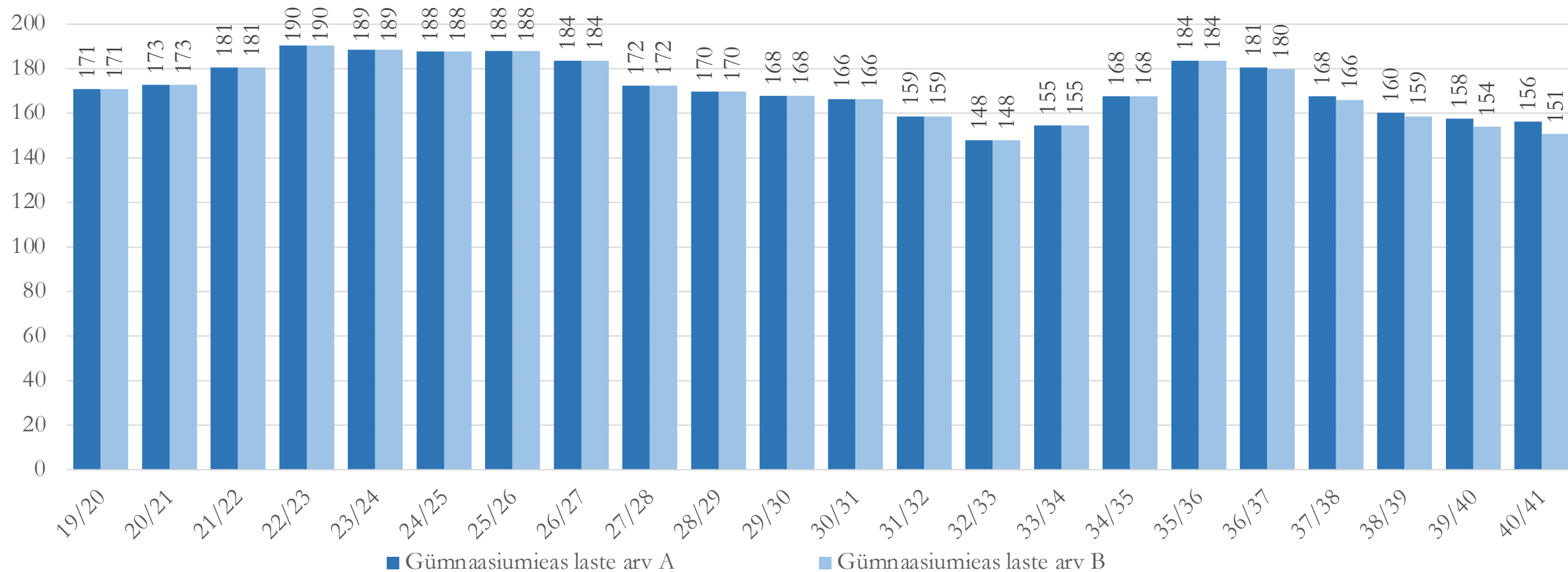
Lasteaiaaeas

Põhikoolieas

Gümnaasiumieas

Kokkuvõte

- Valla elanikkonna kahanemine jätkub
- Baas-stsenaariumi kohaselt aastaks 2030 6% ja aastaks 2040 13%
- Rände-stsenaariumi kohaselt aastaks 2030 11% ja aastaks 2040 22%
- Väheneb maksumaksjate arv ja osakaal (2020 60% vs 2040 52%), eakate osakaal on aastaks 2030 26% ja ületab kümnendi teises pooles 30%
- Aastakeskmise sündide arv väheneb rändestsenaariumi kohaselt aastaks 2030 neljandiku võrra ning jääb seejärel tasemel kuni 45 sündi aastas, baasstsenaariumi puhul püsib u 50 piiril

Haridusvõrgu põhinäitajad

Arv

Teenus

Koolid

- 1 Ala Põhikool
- 2 Hummuli Põhikool
- 3 Riidaja Põhikool
- 4 Ritsu Lasteaed-Algkool
- 5 Tõrva Gümnaasium

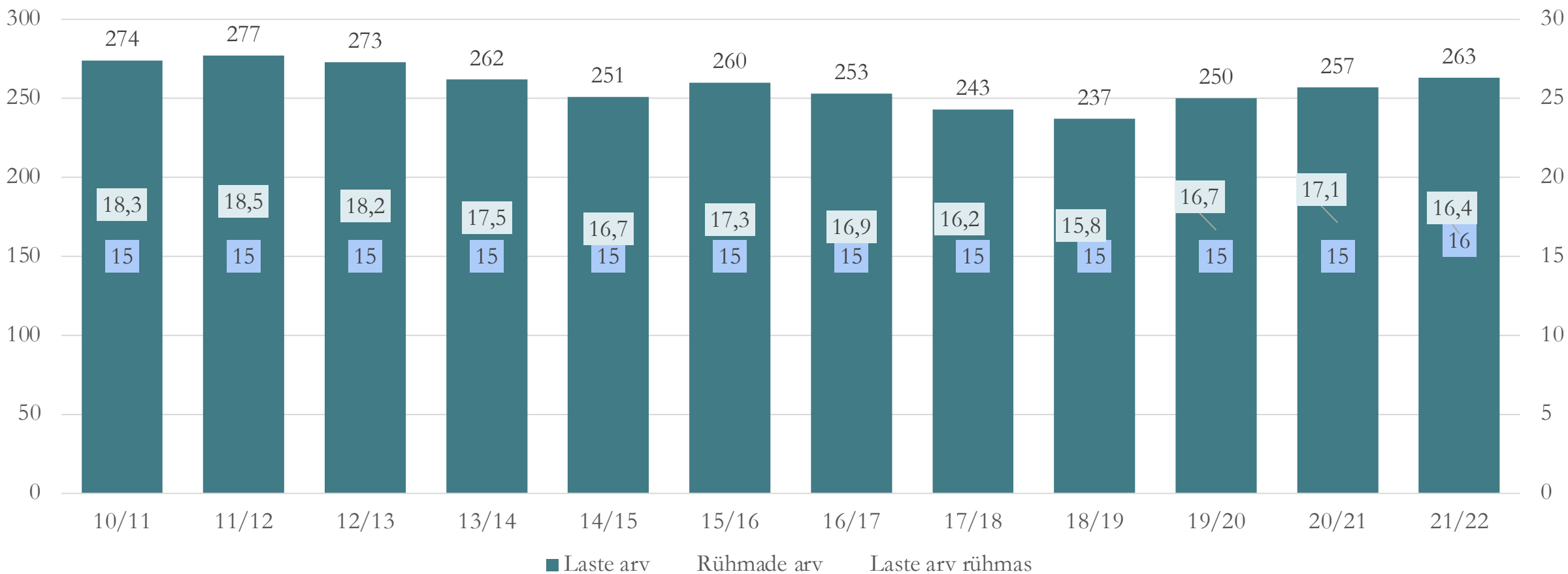
Huvikoolid

- 1 Tõrva Muusikakool

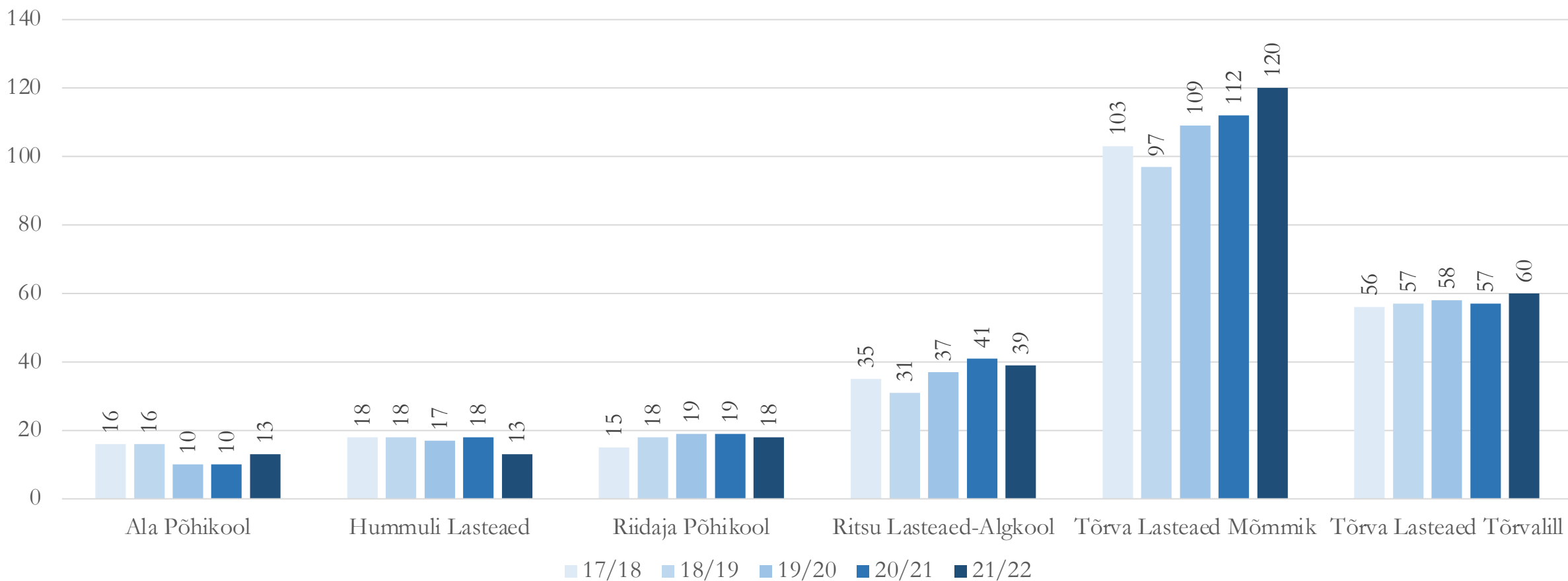
Lasteaiad

- 1 Ala Põhikool
- 2 Hummuli Lasteaed
- 3 Riidaja Põhikool
- 4 Ritsu Lasteaed-Algkool
- 5 Tõrva Lasteaed Mõmmik
- 6 Tõrva Lasteaed Tõrvalill

Laste ja rühmade arv lasteaedades

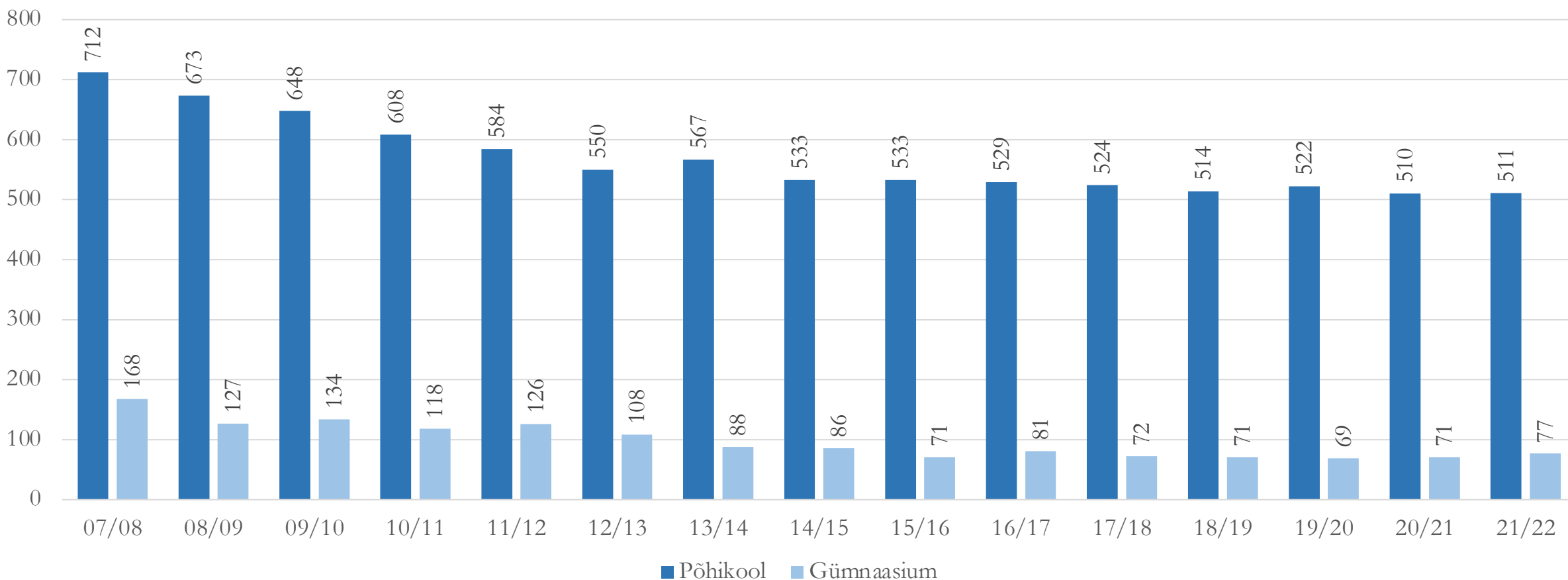
Laste arv lasteaedade lõikes

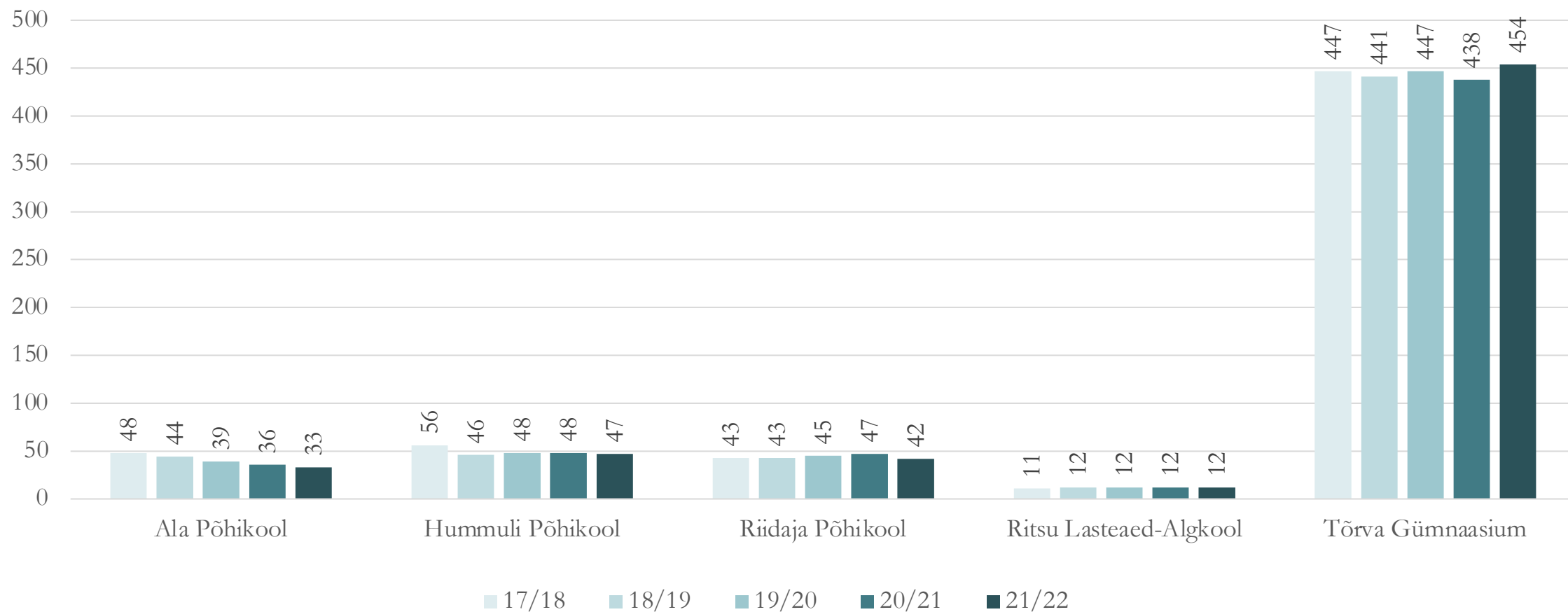
Lasteaialaste õpilasränne 20/21

Lasteaed	Lasteaedade asukoha piirkond				Lapsed valla lasteaedades	Lapsed mujal	Lapsi piirkonnas kokku	Õpib oma piirkonnas	Õpib oma vallas
	Helme	Hummuli	Põdrala	Tõrva linn					
Lapse elukoha piirkond									
Helme	37	1		40	78	2	80	46%	98%
Hummuli	1	17		9	27	10	37	46%	73%
Põdrala	2		13	6	21	5	26	50%	81%
Tõrva linn	8		4	108	120	5	125	86%	96%
KOV täpsusega				1	1		1		100%
Muu KOV	3		2	5	10				
Kokku	51	18	19	169	257	22	269	60%	84%
Piirkonna lapsi	73%	94%	68%	64%					

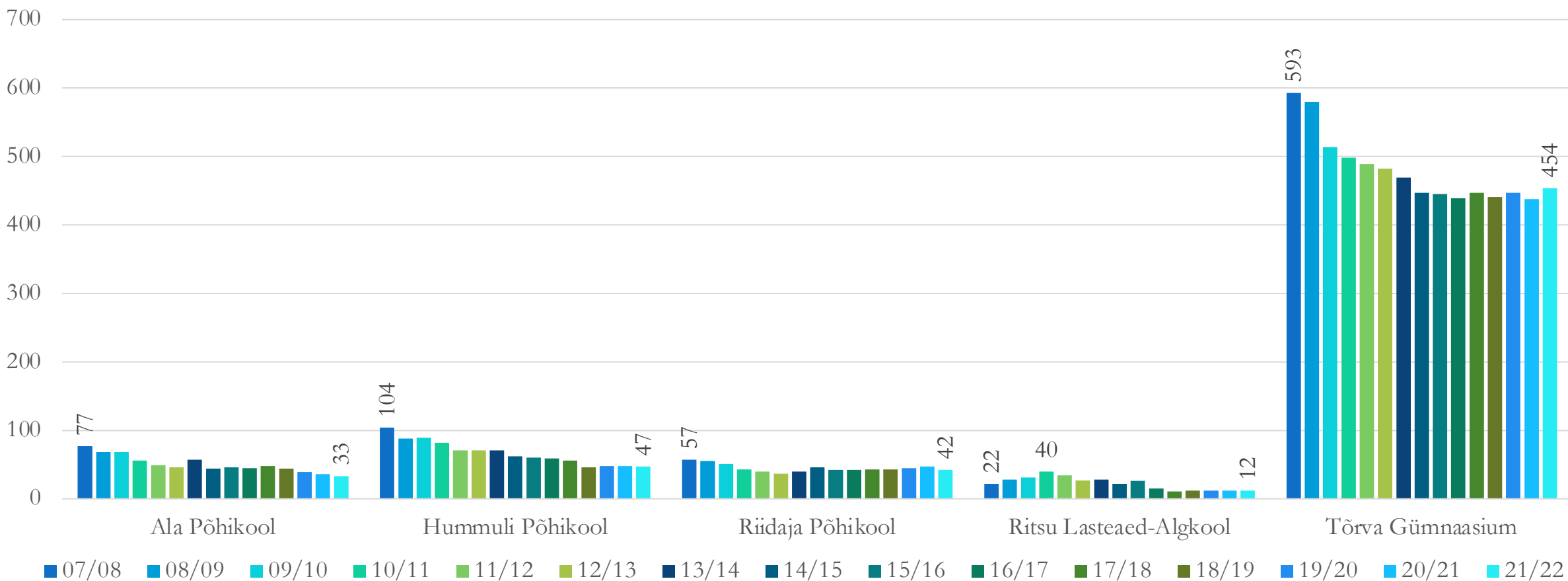
Õpilaste arv valla koolides

Õpilaste arv koolide lõikes (lühike vaade)

Õpilaste arv koolide lõikes (pikk vaade)

Õpilasränne põhikoolis 20/21

Põhikool 1-9
klass

Õpilase elukoha piirkond	Koolide asukoha piirkond							Õpib oma piirkonnas	Õpib oma vallas
	Helme	Hummuli	Põdrala	Tõrva linn	Lapsed valla põhikoolides	Lapsed mujal	Lapsi piirkonnas kokku		
Helme	42	4	3	98	147	14	161	26%	91%
Hummuli		41		19	60	11	71	58%	85%
Põdrala			37	18	55	2	57	65%	96%
Tõrva linn	4		5	223	232	13	245	91%	95%
KOV täpsusega				2	2		2		100%
Muu KOV	2	3		9	14				
Kokku	48	48	47	367	510	40	536	57%	82%
Piirkonna lapsi	88%	85%	79%	61%					

	I kooliaste	II kooliaste	III kooliaste
Helme	37%	26%	16%
Hummuli	70%	41%	62%
Põdrala	71%	59%	63%
Tõrva linn	89%	94%	90%

Lasteaedade ja koolide pinnaandmed

	Laste arv	Üldpind (m²) EHIS	Pinda lapse kohta (m²)
Ala Põhikool	13	150	12
Hummuli Lasteaed	13	295	23
Riidaja Põhikool	18	127	7
Ritsu Lasteaed-Algkool	39	710	18
Tõrva Lasteaed Mõmmik	120	3 147	26
Tõrva Lasteaed Tõrvalill	60	427	7
Kokku	263	4 855	18,5

	Õpilaste arv	Õpperuumid	m² õpilase kohta	spordipind
Ala Põhikool	33	1 640	49,7	910
Hummuli Põhikool	47	1 276	27,1	0
Riidaja Põhikool	42	669	15,9	375
Ritsu Lasteaed-Algkool	12	677	56,4	1133
Tõrva Gümnaasium	454	3 380	7,4	871
Kokku	588	7 642	13,0	3 289

Koolide tegevuse kulud ja kohamaksumus

	Õpilase põhine		Eelarve põhine	
	Kulud	Kohamaksumus	Kulud	Kohamaksumus
Tõrva Gümnaasium	335 000	62	528 000	98
Ala Põhikool	242 000	517	161 000	344
Hummuli Põhikool	200 000	347	143 000	248
Riidaja Põhikool	118 000	219	85 000	157
Ritsu Lasteaed-Algkool	118 000	819	91 000	632
Kokku/keskmine	1 007 000	142	1 007 000	142

3. Haridusvõrgu korrastamise ideed, ettepanekud optimeerimise analüüsist

Põhijäreldused analüüsist 1

2020. aastal koostatud analüüsiraport esitab ettepanekud ja soovitused asutuste optimaalse piirkondliku struktuuri kujundamiseks, aluseks järgnevad lähtekohad:

- Valla arendamisel ning muudatuste tegemisel tuleks võtta aluseks keskus-tagamaa mudel
- Tõrva linn koos tagamaaga võimaldab ka edaspidi pakkuda peamisi omavalitsuse teenuseid (alus- ja üldharidus). Seega on mõttekas panustada linna tugevdamisse peamiste avalike teenuste pakkujana
- Endiste omavalitsuste keskustel ei ole piisavalt potentsiaali kõikide teenuste pakkumiseks. Niisiis on vajalik arutelu, millised on need teenused, mis peavad koha peal kättesaadavaks jääma ehk millised on vajalikud ümberkorraldused
- Peamiste teenuste koondamine Tõrva linna on põhjendatud, kuna teenuste tarbijaskond on muudes teenustega asulates väike, vahemaad linnaga lühikesed ja ühendused olemas

Põhijäreldused analüüsist 2

- Kulude kokkuhoiu saavutamine ei ole võimalik ilma põhimõtteliste muudatuste elluviimiseta valla teenuste korralduses.
- Võttes arvesse, et järgmistel kümnenditel väheneb maksumaksjate arv veelgi, ei ole olemasoleva korraldusega jätkamine finantsiliselt jätkusuutlik. Põhitegevuse 16-protsendilise tulemi (see võimaldab kasutada laenukoormust kuni 100% põhitegevuse tuludest) saavutamiseks on vajalik kulude vähendamine suurusjärgus 1 miljon eurot.
- *Vallal puuduvad võimalused omatulusid oluliselt suurendada, kuivõrd omavalitsuste rahastamises ei ole ette näha suuremaid tulubaasi märkimisväärselt kasvatavaid muudatusi.*
- Tõrva vallas on võrreldes 15 aasta taguse ajaga vähenenud õpilaste arv põhikooli osas ligi 300 (-35%) ja gümnaasiumi puhul 100 (-58%) võrra. Kahanemise trend jätkub.
- Kodulähedane kool on hariduspoliitiliselt oluline eesmärk, samas ei asu praegused koolid keskusest rohkem kui 15 sõiduminuti kaugusel. Tõrva linn on juba praegu oluline teenuskeskus.
- Kogu haridustaristu vajab rekonstrueerimist, kuid selleks puuduvad vajalikud rahalised võimalused.
- Riigi eraldis ei kata ära pedagoogide, juhtide ja tugispetsialistide töötasusid. Aastane puudujääk on ligi 80 tuhat eurot (aastal 2020). Selline olukord pole kestlik, kuna nii ei ole vallal võimalik leida vahendeid investeringuteks ega töötajate palgatõusuks.

Haridusvõrgu alternatiivid

Alternatiiv 1: piirkondades jätkavad tegevust lasteaiad (Ala, Hummuli, Riidaja, Linna ja Tõrva) ja 6-klassilised koolid:

- Lasteaiad jätkavad tegevust senises mahus
- Ala, Hummuli ja Riidaja 9-klassilised koolid reorganiseeritakse 6-klassilisteks

Alternatiiv 2: piirkondades jätkavad tegevus lasteaiad ja 3-klassilised koolid:

- Lasteaiad jätkavad tegevust senises mahus
- Ala, Hummuli ja Riidaja 9-klassilised koolid reorganiseeritakse 3-klassilisteks

Alternatiiv 3: Piirkondades jätkavad tegevust ainult lasteaiad ja üldharidus koondatakse Tõrva Gümnaasiumisse (nn radikaalne reform)

- Lasteaiad jätkavad tegevust senises mahus
- Ala, Hummuli, Riidaja ja Ritsu koolid suletakse

Lisaks veel väiksemad korralduslikud muudatused:

- Lasteaedade (Mõmmik ja Tõrvalill) ühendamine ühe juhtimise alla Tõrva linnas
- Hummulis kooli ja lasteaia ühendamine üheks asutuseks (kahe esimese alternatiivi puhul)

Alternatiivide mõju (2020 eelarve baasil)

Alternatiivi 1 realiseerumisel:

- Saavutatakse mõningane kokkuvõtte vallaeelarvelise tööjõukulu vähenemise näol (kuni 31 tuhat eurot aastas)
- Ümber on võimalik jagada kuni 143 tuhat eurot riigieelarvelist tööjõukulu, mis tähendab allesjäävatele töötajatele palgatõusu kuni 136 euro vääringus

Alternatiivi 2 realiseerumisel:

- Saavutatakse mõnevõrra suurem kokkuvõtte vallaeelarvelise tööjõukulu vähenemise näol (kuni 60 tuhat eurot aastas)
- Ümber on võimalik jagada kuni 264 tuhat eurot riigieelarvelist tööjõukulu, mis tähendab allesjäävatele töötajatele palgatõusu kuni 275 euro vääringus

Alternatiivi 3 realiseerumisel:

- Saavutatakse kokkuvõtte vallaeelarvelise tööjõukulu vähenemise näol (kuni 259 tuhat eurot aastas)
- Vähenevad majandamiskulud kuni 177 tuhande euro võrra aastas, sh kinnisvarakulud 97 tuhat ja muud majandamiskulud 80 tuhat eurot aastas
- Ümber on võimalik jagada kuni 400 tuhat eurot riigieelarvelist tööjõukulu, mis tähendab allesjäävatele töötajatele palgatõusu kuni 374 euro vääringus

Alternatiivide koondmõju

	Alternatiiv 1	Alternatiiv 2	Alternatiiv 3
Vallaeelarveline tööjõukulu	31 000	60 000	259 000
Vallaeelarveline majandamiskulu	0	0	177 000
Kindel kokkuhoid vallale	31 000	60 000	436 000
Riigieelarvelise tööjõukulu muutus	220 000	434 000	651 000
Kompensatsioonivajadus	-87 000	-170 000	-251 000
Ümberjagatav riigieelarveline tööjõukulu	143 000	264 000	400 000
Riigieelarveliste ametikohtade arv peale muutust	62	52	42
Kompensatsioonivajadus (riigieelarvelised töökohad)	4	8	11
Riigieelarvelised ametikohad	66	60	53
Riigieelarvelise ametikoha brutopalgatõus täielikul ümberjagamisel	136	275	466
Riigieelarvelise ametikoha brutopalgatõus vallaeelarvelise ülekulu tasakaalustamisel	61	193	374

Muud mõtted

Kokkuhoidu on võimalik suurendada täiendava kinnisvarast väljumisega

Haridusreformi elluviimisel on soovitatav kaaluda ka asutuste ühendamise võimalusi:

- Viia lasteaiad ühe juhtimise alla, s.o moodustada üks asutus mitmes tegevuskohas.
- Viia koolid ühe juhtimise (Tõrva Gümnaasium) alla.

Toitlustamise korraldus

- Otstarbekas on lõpetada köökide tegevus Alal ja Ritsul ning osta teenus sisse.
- Mujal võib jätkata senise korraldusega. Hummuli ja Riidaja asuvad Tõrvast kaugemal, koha pealt pole aga tõenäoliselt toitlustajat leida. Tõrva linnas on toitlustatavate arv aga piisav

Lasteaiateenuse (jt kohalike teenuste) kinnisvaravalikud üldhariduse mahu vähenemisel või koondumisel Tõrva

- Ala – uus hoone igal juhul
 - Hummuli – kooli juurde mõisa
 - Riidaja – küsimus tekiks kooli tegevuse täielikul lõpetamisel, olemasolevad head alternatiivid puuduvad
 - Ritsu – uus hoone?
-
- Mõistlik oleks vallas kokku leppida laste minimaalne arv, mille korral kohal enam rühma ei avatuna ei hoita (nt vähem kui 10 last)

Kokkuvõttes

- Haridus ei ole valdkond, kus eesmärk on “kokku hoida”, samas peaks (ka rahaline) fookus olema sisul, mitte võrgu “käimashoidmisel”.

Aitäh!

Kontakt

Mihkel Laan
OÜ Cumulus Consulting
Tel: +372 52 97 984
E-mail: info@cumulus.ee